

MICROFINANCE - GLOBAL DEVELOPMENT STRATEGIES AND PRACTICES

Viorica POPA¹, PhD student, National Institute for Economic Research, Republic of Moldova
Nicolae POPA², National Institute for Economic Research, Republic of Moldova

The theoretical approaches to the models of development of global microfinance oriented strategic policies are less defined in the specialized scientific literature. Studies in this field show that the typology of microfinance models differs depending on the local conditions of the economy and society. Thus, we can say that the main microfinance schemes currently used in the world, according to the way microfinance operates and implemented, exist in different regions of the world such as Africa, Asia, North America, of course Europe. In this article, the authors, elucidates the process of developing global policy-oriented microfinance mechanisms. The aim of the research is to elucidate the conceptual framework on microfinance, strategic microfinance tools at EU level and the main trends of the sector at global level. To achieve the objectives proposed in the study, the authors used the following research methods and tools: the method of synthesis, comparison, analogy and comparative analysis. Research, analyzing EU policies, strategic tools and practices in the field of microfinance, which are of major interest to the Republic of Moldova, aim at assimilating and applying strategic models by improving the microfinance sector in the Republic of Moldova.

Keywords: strategy, microfinance, mechanisms, instrument, loans, microcredit, commercial banks, etc.

MICROFINANȚAREA – STRATEGII ȘI PRACTICI DE DEZVOLTARE LA NIVEL GLOBAL

Abordările teoretice în care vizează modelele de dezvoltare a microfinanțării pe plan mondial orientate la politici strategice, este mai puțin defini în literatura științifică de specialitate. Studiile din acest domeniu, denotă că tipologia modelelor de microfinanțare diferă în funcție de condițiile locale de funcționarea economiei și societății. Astfel, putem spune că principalele scheme de microfinanțare utilizate în prezent în lume, după modalitățile de funcționare și de implementare a microfinanțării, există în diferite regiuni ale lumii cum ar fi Africa, Asia, America de Nord, bineînțeles Europa. În prezentul articol, autorii, elucidează procesul de dezvoltare a mecanismelor de microfinanțare pe plan mondial orientate la politici strategice. Scopul cercetării este de a elucida cadrulul conceptual privind microfinanțarea, instrumentele strategice de microfinanțare la nivel UE și principalele tendințe ale sectorului la nivel global. Pentru atingerea obiectivelor propuse în cadrul studiului, autorii a utilizat următoarele metode și instrumente de cercetare: metoda sintezei, comparației, analogiei și metoda analizei comparative. În urma cercetării, analizând politicile, instrumentele strategice și practicile europene în domeniul microfinanțării din UE care prezintă un interes major pentru Republica Moldova, au ca scop asimilarea și aplicarea modelelor strategice prin perfecționarea sectorului de microfinanțare din Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: strategie, microfinanțare, mecanisme, instrument, împrumuturi, microcredit, bănci comerciale, etc.

JEL Classification: G21, G23.

Introducere

În ultimii anii, microfinanțarea pe plan mondial a devenit o industrie de servicii diversificate cu strategii de creștere și dezvoltare. Astfel, în unele țări din Africa de Sud și Asia microfinanțarea este considerată un instrument cheie în implementarea strategiilor eficiente și durabile în lupta împotriva sărăciei. Iar în alte țări din Uniunea Europeană (EU) microfinanțarea poate fi privită ca un mecanism de dezvoltare a unei noi epoci a instituțiilor financiare nebancale.

În țările Europei Centrale și de Est, operațiunile strategice de microfinanțare au început în anii 1990 ca inițiative private, susținute de finanțatori internaționali. În România și Bulgaria, organizațiile de

¹ Viorica POPA, violin_s@yahoo.com

² Nicolae POPA, popa-nicolae@rambler.ru

microfinanțare au un statut specific de intermediari financiari nonbancari și au dreptul să acorde împrumuturi. Cooperativele de credit furnizează microfinanțare, economisire și asigurări. În Marea Britanie, instituțiile financiare de dezvoltare a comunității (CDFIs) creditează afacerile mici și persoanele fizice din zone dezavantajate [8].

În UE, microcreditul este definit de către Comisia Europeană ca un împrumut rambursabil, cu o valoare de până la 25.000 euro, destinat dezvoltării antreprenorialului și microîntreprinderilor (întreprindere cu mai puțin de 10 angajați și cifra anuală de afaceri sau bilanțul total anual nu depășește 2 milioane euro), persoane inactive sau șomeri care doresc să înceapă o activitate economică pe cont propriu și care nu au acces la un împrumut bancar.

Microfinanțarea se deosebește de creditarea bancară prin faptul că ea este orientată spre nevoile particulare ale clientului, având ca scop final nu profitul organizației, ci bunăstarea clientului.

Principalele criterii care definesc microcreditarea se referă la: *mărimea creditului, utilizatorii țintă și perioada de rambursare scurtă*. Astfel, microcreditele pot fi acordate unui grup de persoane sau individual:

✓ Împrumuturi acordate unui grup de persoane: cunoscut și sub denumirea de grup de împrumut solidar și se referă la un mecanism financiar care permite mai multor persoane să aibă acces la un microcredit printr-o garantare mutuală a împrumutului (o formă de gaj colectiv).

✓ Împrumuturi individuale: sunt acordate unei singure persoane care nu necesită garanți.

Din cele expuse mai sus, conform Comisia Europeană, *microfinanțarea* constă, mai exact, în acordarea de credite mici, necesare întreprinzătorilor la pornirea unei afaceri, precum și IMM-urilor pentru investiții mici sau pentru reglarea diferitelor probleme de flux de numerar [7].

Sintetizând definițiile propuse de mai sus, deducem, că *microfinanțarea este un instrument pentru șomeri sau persoane excluse din sistemul bancar tradițional care doresc să înceapă propria afacere îndeosebi în zona rurală, contribuind semnificativ la auto-ocuparea forței de muncă și crearea de locuri de muncă*.

Caracteristica sectorului de microfinanțare la nivel global. În ultimii ani, microfinanțarea, ca sursa de finanțare alternativă creditelor bancare, a cunoscut o promovare puternică la nivel global și regional (Europa de Vest și de Est). Microcreditarea este un instrument relativ recent utilizat, mai întâi în statele europene, folosit de instituții internaționale sau instituții bancare specializate în microcreditare, pentru inițiative de reducere a sărăciei și, mai târziu, pentru dezvoltarea antreprenorialului. Totuși, modelul de microcredite în UE este diferit de cele aplicate la nivel global. Autorul, reflectă în Tabelul 1, caracteristicile distinctive ale microcreditelor în țările în curs de dezvoltare, de tranziție și industrializate.

Tabelul 1. Caracteristica sectorului de microfinanțare (microcreditului) global

	Cea mai mare prevalență	Valoarea medie tipică a împrumuturilor	Număr de beneficiari/ țări	Performanța financiară	Obiective sociale
Țări în curs de dezvoltare	America de Sud, Asia, Africa	50-500 Euro	>2 milioane	Profitabil, o parte subvenționat	Combaterea sărăciei și promovarea activităților de muncă pe cont propriu
Țări în tranziție	Europa de Est	500-10000 Euro	>20 milioane	Profitabil, o parte subvenționat	Finanțarea pentru o nouă activitate de muncă pe cont propriu
Țări industrializate	Europa de Vest (Franța, Germania, Marea Britanie)	1000-25000 Euro	>5 000	Foarte subvenționat	Creșterea finanțării pentru microîntreprinderi și finanțarea unei noi activități de muncă pe cont propriu

Sursa: [1, p. 106].

Tabelul indică, de asemenea, că, în cadrul UE, există diferențe între piețele occidentale Centrale și de Est în ceea ce privește dimensiunile, beneficiarii țintă de credite și intermediarii (Kraemer-Eis și Conforti 2009). Astfel, în Europa Centrală și de Est, scopul major al microcreditelor este susținerea și creșterea incluziunii financiare. În Europa de Vest, pe de altă parte, piața financiară este foarte dezvoltată și băncile oferă deja finanțe pentru majoritatea populației, inclusiv pentru cererile de microcredite non-riscante. Ca urmare, sectorul de microfinanțare din Europa de Vest se concentrează în principal asupra populației vulnerabile (care suportă riscuri implicit mai mari), cu accent pe combaterea excluziunii sociale. În tabelul 2, autorul prezintă pe scurt principalele diferențe dintre Europa de "Est" și "Vest".

Tabelul 2. Principalele diferențe între modelele de microcreditare din Europa de Vest și Europa de Est

	Europa de Est și Centru	Europa de Vest
Scadența	Mai dezvoltată	Tânăra
Număr de împrumuturi	Mai multe împrumuturi - în medie, 1 575 împrumuturi pe instituție	Mai puține împrumuturi - în medie, 1 226 împrumuturi pe instituție
Dimensiunea medie a împrumutului	Volum mai mic	Volum mai mare
Concentrarea socială	Cei excluși din serviciul bancar tradițional, constituie un obstacol major în lansarea noilor activități de afaceri	Cei care suferă de sărăcie și marginalizare socială
Prioritatea comercială, rentabilitatea atenției	Prezenta mai mare a intermediarilor comerciali cu modele de afaceri mai durabile	Dependența de granturi și donatori, cu o sustenabilitate financiară mai mică
Legislația microcreditului	Există o legislație specifică care să permită orientarea și sustenabilitatea pieței	Legislație insuficientă, specifică

Sursa: [7 p. 12].

Microfinanțarea este recunoscută de Uniunea Europeană ca instrument de sprijinire a antreprenorialului, a competitivității și incluziunii sociale. Astfel, Comisia Europeană începând cu anul 2007 a promovat o serie de inițiative și programe de promovare a instrumentului de microfinanțare și a microcreditului. În acest context, în medie, numărul anual de microcredite acordate în statele din Europa de vest este de peste 5 000, iar în cele din Europa de Est de peste 20 000. Conform Comisiei Europene (COM (2007) 708), la nivelul UE15 cererea potențială este de 550 000 de microcredite, totalizând 5,6 miliarde euro, iar la nivelul UE27, de 700 000 microcredite, bugetul necesar fiind de 6,1 miliarde. Diferența valorii medii a microcreditului pentru cele două tipuri de estimări este dată de diferențele la nivel național, UE27 incluzând statele cu valori mai mici ale microcreditului. O estimare mai recentă (2014) arată că în UE27 exista potențial pentru 5,1 milioane beneficiari (șomeri, potențiali antreprenori, angajați pe cont propriu, microîntreprinderi) cu un necesar de finanțare de 41,6 miliarde euro. Ambele estimări ale Comisiei Europene arată că țările est-europene au atât un sector mai dezvoltat al microcreditării (și implicit un număr mai mare de beneficiari), cât și o cerere potențială sensibil mai mare decât cele din Vest [2, p.4].

La nivel european criza economică a redus în mod considerabil volumul creditelor bancare, fapt ce a agravat problemele structurale cu care se confruntă grupurile defavorizate atunci când încearcă să obțină acces la serviciile bancare. Deci, una dintre soluții o reprezintă microfinanțarea, prin acordarea de microcredite, și anume, împrumuturile sub 25 000 EUR. Înainte de criză, în UE, cererea potențială de microcredite pe termen scurt era estimată la mai mult de 700 000 de împrumuturi noi, reprezentând aproximativ 6 296 milioane EUR [10].

Unul din obiectivele prioritare ale politicilor europene, este creșterea economiei incluzive, atât în ceea ce privește incluziunea financiară¹ și socială și susținerea ocupării forței de muncă. La nivel european sunt trase linii directe privind incluziunea financiară și socială, iar rolul statelor membre este de a coordona măsurile întreprinse, cu scopul de a relansa instrumente financiare necesare. De altfel, scopul politicilor europene sunt pentru a intensifica eforturile privind dezvoltarea microcreditului în Uniunea Europeană (UE) în vederea sprijinirii creșterii și a ocupării forței de muncă, prevăzute în rezoluția Parlamentului European din 24 martie 2009.

În UE, microcreditele sunt furnizate de instituții financiare cum ar fi băncile comerciale, casele de economii, băncile cooperatiste și băncile publice, precum și de o serie de entități nebancale cum ar fi instituțiile de microfinanțare, fundații, cooperative de credit, societăți de caritate, ONG-uri și altele. Drept urmare, practicile de acordare de microcredite variază considerabil în funcție de tipul de instituție care oferă microcreditele, de statutul ei juridic, de mediul în care funcționează și de propria sa capacitate de a aplica proceduri de management strategic eficient [4].

Astfel, în Europa există următoarele tipuri de organizații de microcreditare, ca:

- Organisme nonguvernamentale specializate în microcreditare (servicii integrate non-financiare);
- Bănci de microcreditare (transformate din organisme nonguvernamentale și fundații);
- Organisme nonguvernamentale orientate pe grupuri specific (acționează la scară mică);
- Cooperative de credit (au statut legal special);

¹ Conform opiniei lui Chakrabarty, 2012¹, incluziunea financiară este "procesul de asigurare a accesului la produse financiare adecvate și servicii necesare de către toți membrii societății, în general, și grupurile vulnerabile, în special, la un cost accesibil, într-un mod corect și transparent, prin actori instituționali de masă". În cazul nostru, incluziunea financiară este caracterizată prin accesul la produsele de microfinanțare: microcreditul și alte servicii financiare cum ar fi economiile, micro asigurările și transferurile.

- Instituții financiare non-bancare (instituții de microfinanțare);
- Programe de sprijin instituțional (parte din programele existente ale băncilor de dezvoltare);
- Instituții financiare de dezvoltare a comunității (CDFI–numai în Marea Britanie) [8, p.63].

Astfel, în iunie 2010, la Summitul G20 de la Toronto, a fost lansat Parteneriatul global pentru incluziune financiară. Organizația Națiunilor Unite, Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional și Biroul Internațional al Muncii și-au orientat programele lor spre aspecte legate de incluziunea financiară ca o condiție esențială pentru crearea de locuri de muncă și generarea de venituri. Prin urmare, în cadrul Strategiei Europa 2020, pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii adoptată în 2010, Comisia Europeană a cerut statelor membre, printre alte recomandări, necesitatea de "a dezvolta strategii concrete pentru inovare socială, cum ar fi parteneriatul public privat, ce asigură un sprijin financiar adecvat și previzibil, inclusiv de microfinanțare" [13].

Instrumente strategice de microfinanțare în UE. Comisia Europeană (Direcția Generală Politică Regională) în cooperare cu grupul Băncii Europene de Investiții și alte instituții financiare, în perioada de 2007-2014, inițiază acțiuni de sprijinire a instituțiilor de microfinanțare, ocuparea forței de muncă și incluziune socială. Aceste acțiuni se referă la promovarea instrumentelor strategice de microfinanțare, precum "**Jasmine**" (instrument de asistență tehnică), "**Progress**" și "**EaSI Program**".

1. *Primul instrument JASMINE (Joint Action to Support Micro-Finance Institutions in Europe)* a fost inițiat de în anul 2009 și a durat pînă în anul 2013, care prevedea, furnizarea de asistență tehnică, dar și sprijin financiar furnizorilor de microcredite nebancați și să îi ajute să realizeze o creștere a calității activității proprii, să se extindă și să dobândească un caracter durabil.

În primele etape ale programului Jasmine au constat în furnizarea de asistența tehnică, evaluarea și formarea a 30 furnizori de microcredite din afara sectorului bancar. În cadrul acestui instrument Bulgaria și Germania, au fost țările cu cei mai mulți beneficiari înregistrați. Jasmine a oferit și alte servicii de sprijin IMF-urilor: o baza de date on-line, consultanța cu privire la bunele practici și un serviciu de informare cu privire la JASMINE și la microcredite. Totodată, un fapt important în cadrul Jasmine, s-a pregătit Codul european de conduită pentru IMF (European Code of good Conduct for Microcredit Provision). În general, țările CEE consideră aceste mijloace financiare drept factor de decizie politică și nu recunosc problema șomajului și sărăciei ce persistă la nivel european. Din păcate, cele mai multe din țările CEE nu realizează importanța acestei probleme. Numai Polonia a folosit acest instrument în mod adecvat de către nominalizarea Iniczyativa Micro (cu sprijinul 3771000 €), ca o instituție non-bancară, și Fundusz Mikro (cu sprijinul 1880000 €) și Slovenia ca intermediari financiari din 26 Instituții participante (din 15 state membre). [8] Următorul stat a urmat Germania cu 11 beneficiari, iar România a avut cele mai multe instituții participante în program: șapte instituții financiare nebancați, o bancă și o instituție guvernamentală (AIPPIMM – Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii) [2, p.5].

2. *Un alt instrument strategic de microfinanțare este Progress* – a fost lansat în martie 2010, în conformitate cu Decizia nr 283/2010 a Parlamentului European și a Consiliului, pentru a facilita accesul întreprinderilor mici la microcredite (împrumuturi mai mici de 25 000 de euro) [10].

Instrumentul nu oferă fonduri direct antreprenorilor, ci sprijină furnizorii de microcredite selectați la nivelul UE, oferindu-le: garanții, reducând astfel riscul unor eventuale pierderi și finanțare, pentru a mări volumul de microcredite. Furnizorii de microcredite pot fi băncile publice sau private, instituțiile nebancați și organizațiile non-profit, care acordă microfinanțare.

Tabelul 3. Caracteristica instrumentelor strategice de microfinanțare JASMINE și PROGRESS

Instrument de microfinanțare	Perioada	Inițiat / Susținut	Scopul	Rezultat
JASMINE (Joint Action to Support Micro-Finance Institutions in Europe) [5].	2008-2013	Comisia Europeană, Banca Europeană de Investiții și este gestionat de Fondul european de investiții.	1. Stimularea capacității furnizorilor de microcredite/instituțiilor de microfinanțare în diverse domenii printre care buna guvernare, sistemele de informații, managementul riscurilor și planificarea strategică 2. să devină operatori sustenabili și viabili pe piața microcreditelor.	1. promovarea bunelor practici în domeniul microcreditelor; 2. cod de conduită pentru instituțiile de microcredite.
PROGRESS (pentru ocuparea forței de muncă și incluziune socială)	2010-2016		pentru a facilita accesul întreprinderilor mici la microcredite (împrumuturi mai mici de 25 000 de euro).	

Sursa: [10].

Comisia Europeană (CE) și statele membre ale UE au furnizat o cantitate substanțială de fonduri prin intermediul acestor instrumente strategice, ca: *JASMINE* și instrumentul european de microfinanțare *Progress*, precum și *alocarea de fonduri structurale pentru a sprijini furnizarea de microcredite*. Totuși, în ciuda tuturor activităților întreprinse rămâne problematică crearea și dezvoltarea instituțiilor de microfinanțare durabile, care sunt capabile să ofere microcredite pentru diferite grupuri țintă.

3. Din cele expuse mai sus, de o importanță majoră este *programul UE pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI)*, bugetul total pentru perioada 2014-2020 este de 919 469 000 EUR gestionat direct de Comisia Europeană. Instrumentul de finanțare la nivelul UE contribuie să promoveze crearea unui număr cât mai mare de locuri de muncă de calitate și durabile, să garanteze o protecție socială adecvată și decentă, să lupte împotriva excluziunii sociale și sărăciei și să îmbunătățească condițiile de muncă [6]. Reunește trei programe ale UE care au fost gestionate separat în perioada 2007-2013: *PROGRESS*, *EURES* și *Microfinanțare Progress*. Din ianuarie 2014, aceste programe constituie cele trei axe ale EaSI: *PROGRESS*, *EURES* și *Microfinanțare și antreprenoriat social*.

Tabelul 4. Caracteristica programului UE pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI)-instrumente strategice de microfinanțare

Instrument de microfinanțare		Obiectiv	Participanți
<i>PROGRESS</i>	(61% din bugetul total)	modernizarea politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă.	țările UE, țările SEE, în conformitate cu Acordul SEE și țările AELS, țările candidate și potențial candidate la aderarea la UE, în baza acordurilor-cadru încheiate cu acestea.
<i>EURES</i>	(18% din bugetul total)	promovarea mobilității profesionale.	autorități naționale, regionale și locale, servicii de ocupare a forței de muncă, organizații sociale parteneri și alte părți interesate din țările UE și din țările SEE, în conformitate cu acordul SEE.
<i>Microfinanțare și antreprenoriat social</i>	(21% din bugetul total)	facilitarea accesului la microfinanțare și încurajarea antreprenoriatului social.	țările UE, țările SEE, în conformitate cu Acordul SEE și țările AELS, țările candidate și potențial candidate la UE, în conformitate cu acordurile-cadru încheiate cu acestea.

Sursa: Elaborat de autor în baza [6].

Industria de microfinanțare din UE este sprijinită de două centre strategice care au drept scop promovarea sectorului de microfinanțare. Primul centru se numește: (*Microfinance Centre-MFC*) *Centrul de microfinanțare*, iar al doilea este (*European Microfinance Network -EMN*) *Rețeaua de Europeană de Microfinanțare*. Prin urmare, Centrul de microfinanțare (MFC) este un centru și o rețea de resurse de microfinanțare regionale, înființat în Polonia în anul 1998. Conform raportului de activitate al MFC din anul 2017, centrul reunește 108 de organizații, inclusiv 77 de instituții de microfinanțare (dintre care și Republica Moldova reprezentat de OM Microinvest), din 36 de țări din Europa și Asia Centrală. Prin urmare, centrul MFC oferă servicii de microfinanțare peste 1.000.000 de clienți cu venituri reduse. *Misiunea centrului* este de a contribui la reducerea sărăciei și dezvoltarea potențialului uman prin promovarea unui sector de microfinanțare orientat social și durabil, care oferă servicii financiare și non-financiare adecvate prin cercetare strategică și bunele practici a sectorului [10].

Rețeaua de microfinanțare Europeană -*European Microfinance Network (EMN)* este organizație non-guvernamentală cu sediul la Bruxelles, are ca scop promovarea instrumentului de microfinanțare ca instrument de combatere a excluziunii sociale și financiare în Europa prin activități independente și crearea de microîntreprinderi. Conform rapoartelor de activitate a EMN, la sfârșitul anului 2017, rețeaua a avut un total de 112 membri din 25 de țări europene. Activitatea rețelei este sprijinită și de partenerii și membrii corporativi; organizații precum rețelele naționale, mediul academic, furnizorii de servicii din acest sector sau băncile implicate în problemele europene de microfinanțare și care sprijină dezvoltarea microfinanțării în Europa [11].

Arhitectura strategică a sectorului de microfinanțare la nivel global. În urma elucidării instrumentelor strategice de microfinanțare din Europa, de către autor, menționam că sectorul de microfinanțare din Europa a cunoscut diverse forme de organizare, implicit cu o gamă largă de măriri instituționale și forme juridice, care au creat premise pentru ulterioara fază de dezvoltare a acestui sector datorită procesului și tendințelor de dezvoltare la nivel global. Din aceste considerente, considerăm important de a efectua o analiză amplă a diverselor aspecte ce reflectă activitatea instituțiilor de

microfinanțare la nivel global și axat mai mult pe cele din Europa.

Conform datelor prezentate de Rețeaua de microfinanțare Europeană în Barometrul anului 2018, redat de autor în tabelul de mai jos, observăm că peisajul global al sectorului de microfinanțare se caracterizează printr-o tendință de creștere la sfârșitul anului 2017 comparativ cu anul 2016. Astfel, OMF au atins un număr estimat de 139 de milioane de clienți cu venituri mici și cu împrumuturi în valoare totală de 114 miliarde de dolari. Acești indicatori au reprezentat o creștere de 5,6% în totalul beneficiarilor de împrumuturi și 15,6% în portofoliul de împrumuturi acordate față de 2016.

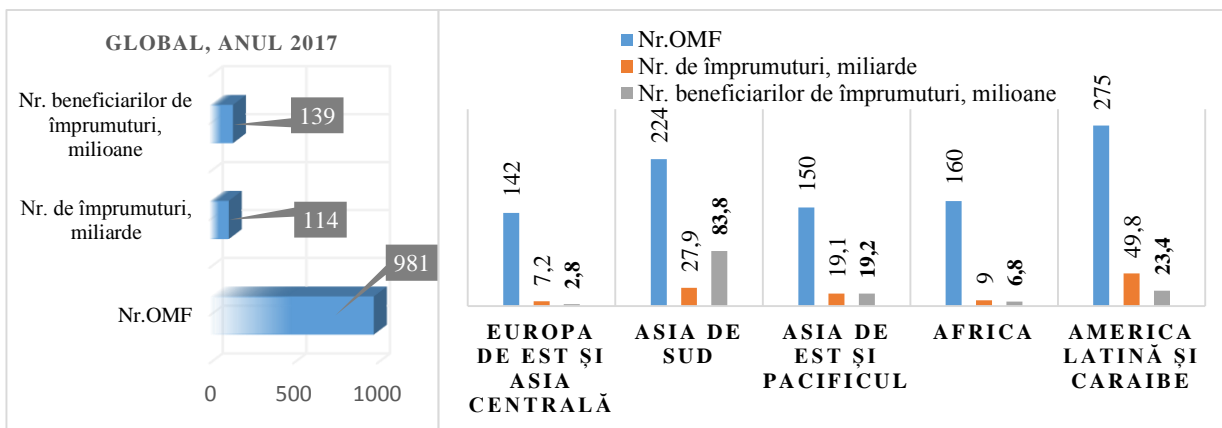

Figura 1. Structura sectorului de microfinanțare global și pe regiuni, în anul 2017

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Barometrul 2018 [12].

Portofoliul total de împrumuturi rămâne la fel de concentrat în anul 2017 în cadrul instituțiilor lider globale la fel ca în anii precedenți. Cele mai mari 100 de instituții OMF (clasate după portofoliul de împrumuturi acordate de către OMF) reprezintă 76% atât din partea beneficiarilor, cât și din portofoliul de împrumuturi (la fel ca în 2016), ajungând la 87 miliarde de dolari în împrumuturi pentru 108 milioane de debitori. În pofida acestei încetiniri în ceea ce privește atragerea de noi clienți, unele OMF profită o bază de utilizatori digitali cu bani mobili aflată în creștere. Un sondaj MIX din anul 2017 al IFM a arătat că 61% au implementat canale alternative de livrare pentru a ajunge la clienți, începând cu agenți și bancomate și terminând cu telefoane mobile. Din total, 40% au dezvoltat deja canale de bani mobili, iar alte 20% au fost testate în mod pilot. În plus, în conformitate cu GSMA din 2017, Raportul privind starea industriei banilor mobili, accesul și utilizarea banilor mobili au crescut la rate de două cifre.

Tabelul 5. Topul 10 țări din lume cu cele mai mulți beneficiari și împrumuturi acordate de OMF, în anul 2017

Top	Țări	Beneficiarii de împrumuturi (milioane)	Ritmuri de creștere 2016/2017,%	Portofoliu de împrumuturi acordate de către OMF (miliarde)	Ritmuri de creștere 2016/2017,%
1	India	50,9	+5,8	17,1	+26,3
2	Bangladesh	25,6	+3,5	7,8	+17,0
3	Vietnam	7,4	+2,8	7,9	+18,9
4	Mexico	6,8	-3,8	4,4	+5,5
5	Philipine	5,8	+16,3	1,3	+17,5
6	Pakistan	5,7	+25,9	1,8	+39,6
7	Peru	5,1	+9,5	12,6	+17,0
8	Bazil	3,5	+1,1	2,6	+2,7
9	Columbia	2,8	-0,7	6,3	+5,6
10	Cambodgia	2,4	-4,7	8,1	+21,6

Sursa: Elaborat de autor conform Barometrului 2018 [12].

În anul 2017, țările din Europa de Est și Asia Centrală s-au confruntat cu încă un an dificil după anii de criză 2015-2016. Totuși, după un an de contracție în 2016 (-11,1% față de anul precedent), portofoliul de credite a crescut în anul 2017 cu 6,5%, și numărul beneficiarilor de împrumuturi a avut o tendință de creștere cu 2,3% față de 2016. Aceste creșteri se datorează în mare parte normelor mai stricte de reglementare

aplicate în 2016 în Azerbaidjan și Tadjikistan, care au dus la revocarea anumitor licențe ale OMF pentru a diminua mobilizarea în 2017. În timp ce Tadjikistanul a înregistrat o creștere mică a debitorilor (+2,8%), baza debitorilor din Azerbaidjan a scăzut cu peste un sfert în 2017, iar portofoliul de credite cu 15%.

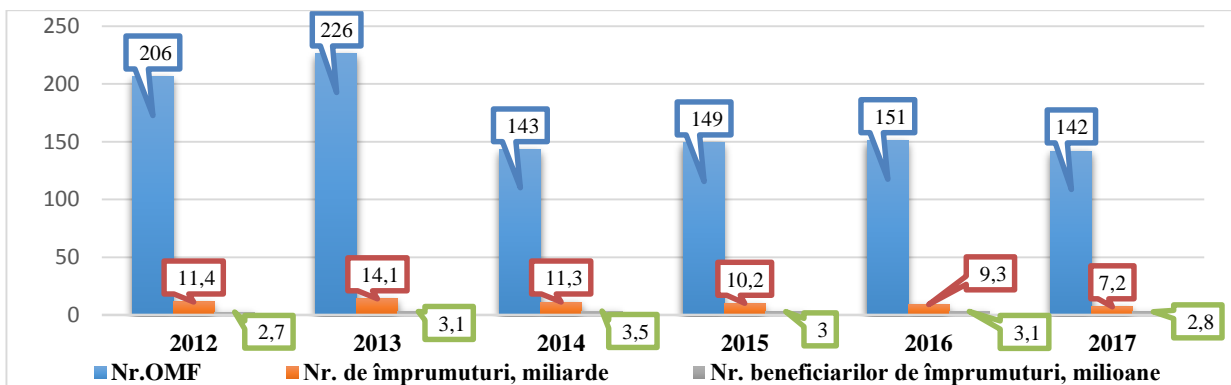

Figura 2. Structura sectorului de microfinanțare din Europa de Est și Asia Centrală, în perioada 2012-2017

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Barometrul 2011-2018 [12].

Sectorul de microfinanțării din Europa este caracterizat ca un sector relativ tânăr și heterogen cu o tendință de creștere la principalii indicatorii de activitate. Conform studiului realizat în anul 2017, de Rețeaua Europeană de Microfinanțare (EMN) și Centrul de Microfinanțare (MFC), cererea pentru microîmprumuturile pentru afaceri în UE-28 a constituit un volum de 2,7 milioane euro este evaluat cu un potențial total de piață pentru microcreditul de afaceri de 2,7 milioane de cereri de împrumut în UE-28, rezultând un volum total de 17,4 miliarde de euro a cererii potențiale de microcreditare în 2016. Această fapt denotă necesitatea unor împrumuturi accesibile pentru întreprinderile mici de la actorii din sectorul bancar și nebanca, inclusiv și de la furnizorii de finanțare alternativă.

Tendențele de dezvoltare din ultimii ani a sectorului de microfinanțare în Europa, indică faptul că acest sector abordează din ce în ce mai mult nevoile indivizilor care desfășoară activități independente și microîntreprinderile existente care sunt încă excluse din serviciile bancare tradiționale. Pe ansamblu, în anul 2017, OMF intervievate au raportat aproape 1 milion de debitori/beneficiari activi, cu un portofoliu brut de microîmprumuturi de 3,1 miliarde de euro. Analizând intervalul de timp dintre șase ani (2012-2017), acești indicatori ating o rată de creștere de 50%, confirmând dinamica sectorului microfinanțării din Europa.

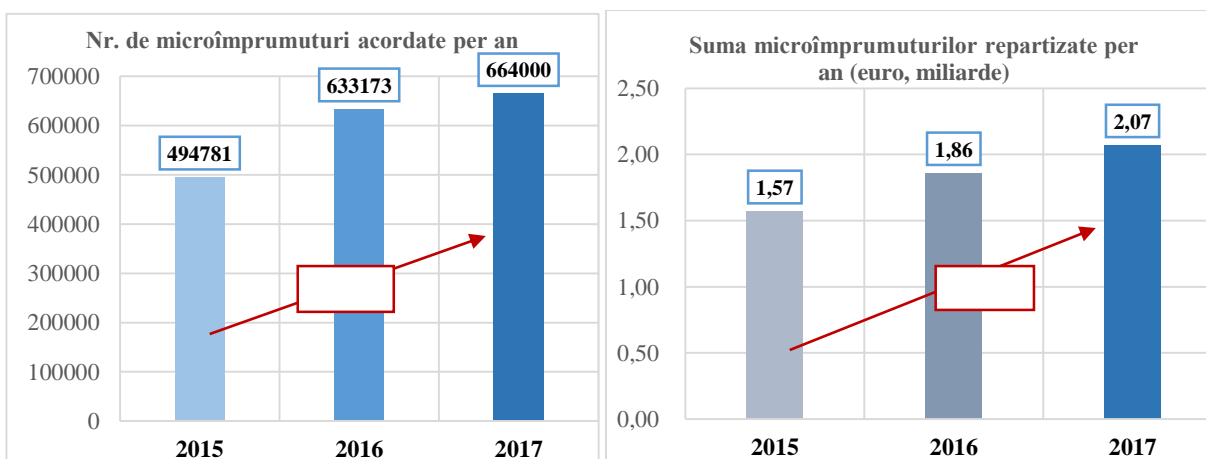

Figura 3. Tendința micro împrumuturilor în Europa, în perioada 2015-2017

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Barometrul 2018 [12].

Concluzii. În afară de această dezvoltare continuă, noile date disponibile confirmă eterogenitatea persistentă a sectorului de microfinanțare. În ceea ce privește diversitatea instituțională, gama de actori care oferă micro-finanțări în Europa este largă: mai ales Organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) - tipul legal cel mai frecvent adoptat - urmate de instituțiile financiare nebanca și de uniunile de credit / cooperativele

financiare. În ceea ce privește obiectivele sociale, accesul sporit la serviciile financiare apare de departe ca principala misiune urmărită de OMF în întreaga Europa. Cu toate acestea, această tendință este mai puțin pronunțată în Europa de Vest, unde misiunea de creare a locurilor de muncă se remarcă la fel de importantă ca și incluziunea financiară.

În urma analizei efectuate de autor, *concluzionăm* că OMF din Europa încă mai au nevoie de sprijin public și privat adecvat pentru a asigura o extindere mai largă a celor deserviți, îmbunătățirea constantă a capacității instituționale și menținerea în prim-plan a inovării sociale și tehnologice. Pentru a-și îndeplini mandatul de îmbunătățire a incluziunii sociale și financiare, sectorul are nevoie de instrumente financiare (de exemplu, garanții, împrumuturi primare, capitaluri proprii), subvenții pentru asistență tehnică și proiecte pilot și subvenții pentru a spori accesibilitatea serviciilor pentru cei mai vulnerabili clienți. Aceste tipuri de instrumente sunt considerate esențiale în viitorul sprijin al UE acordat sectorului pentru perioada post-2020.

Analiza politicilor, instrumentelor strategice și practicile europene în domeniul microfinanțării prezintă un interes major pentru Republica Moldova, având ca scop asimilarea și aplicarea modelelor strategice prin perfecționarea sectorului de microfinanțare.

References

1. Alexander Kritikos and Christoph Kneiding, "Microcredit: Is there Demand for this Type of Loan in Germany?", German Institute for Economic Research, Weekly Report vol. 6, no. 14, (May 2010), p.106.
2. ARPINTE D. Microcreditarea ca instrument pentru incluziune socială. Revista Calitatea vieții, XXVI, nr. 2, 2015, p.155-166, disponibil pe: <http://www.revistacalitatevietii.ro/2015/CV-2-2015/06.pdf>
3. CATAN, P., POPA, V. Reglementarea instituțiilor financiare nebancale. În: Materialele Conferinței Internaționale Științifico-Practice "Mecanismul asigurării competitivității și calității creșterii economice în condițiile modernizării economiei: ediția V-a". Chișinău, 20-21 noiembrie, 2014, Universitatea Slavonă. Disponibil: http://www.surm.md/images/2014/11_2014/progr%20confer%20us%202014_site.pdf
4. Comisia Europeană, Direcția Generală Politică Regională, Codul european de bună conduită pentru acordarea de microcredite, Versiunea 2.0 – iunie 2013, [accesat 20 noiembrie 2017]. disponibil:http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/doc/code_bonne_conduite_ro.pdf
5. Comisia Europeană, Instrumente speciale de sprijin, [accesat 1 noiembrie 2018], disponibil pe: http://ec.europa.eu/regional_policy/ro/funding/special-support-instruments
6. Comisia Europeană, Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune, [accesat 3 noiembrie 2017]. disponibil: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&langId=ro>
7. Helmut Kraemer-Eis and Alessio Conforti, "Microfinance in Europe: A Market Overview", Working Paper 2009/001, European Investment Fund Research & Market Analysis, (November 2009). The European Commission, "Evaluation of Jasmine Technical Assistance Pilot Phase: Final Report", submitted by ICF GHK (November 2013), p.12.
8. MANTA, O. EPISTEMOLOGICAL ASPECTS OF THE MICROFINANCE PROCESS. In The Journal Contemporary Economy, Volume 2 Issue 3/2017, pag. 54. ISSN 2537-4222, [accesat 20 septembrie 2017], disponibil pe: http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_656f1cf157ff34093b63f0f58cfcac1b.pdf
9. POPA V. The framework for regulating microfinance institutions: the experience of EU, Conferința Internațională Științifico-Practică, Ediția a X-a, VOLUMUL II, Ch.: Complexul Editorial al INCE, Republica Moldova, 2015, p.159-165, ISBN 978-9975-4185-1-5.
10. RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR, Punerea în aplicare a instrumentului european de microfinanțare Progress – 2010, Bruxelles, 11.4.2011 COM(2011) 195 final, [accesat 4 septembrie 2017], disponibil pe: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0195&from=EN>
11. Rețeaua Europeană de microfinanțare, [accesat 20 septembrie 2018], disponibil pe: <https://www.european-microfinance.org/>
12. Revista Barometru anul 2018, [accesat 1 noiembrie 2018], disponibil pe: https://www.european-microfinance.org/sites/default/files/document/file/BMF_2018_EN_VFINALE-2.pdf
13. Glosar de termeni de incluziune financiară, [accesat 8 septembrie 2018], disponibil pe: <http://www.microcreditare.ro/stiri/4067/GLOSAR-DE-TERMENI-DE-INCLUZIUNE-FINANCIAR%C4%82>